

Vzdělávací výsledky českých dětí dlouhodobě stagnují. Bez zavedení systému kompetentní místní školské správy se to nezmění, shodli se odborníci

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 31. října 2023 – Partnerství pro vzdělávání 2030+ ve spolupráci s Technologickým centrem Praha představilo na odborné konferenci *Jak nastavit odpovědnost za efektivní správu v regionálním školství* výsledky 1. kola veřejné konzultace k [Návrhu na posílení systému řízení a podpory mateřských a základních škol v ČR](#). Konference, která se uskutečnila pod záštitou Podvýboru pro regionální školství a celoživotní učení.

Respondenti, kteří se zapojili do veřejné konzultace, se shodli na tom, že podmínkou pro podstatné zlepšení vzdělávacích výsledků a rovných šancí žáků je vytvoření vysoce kompetentní místní školské správy pro mateřské a základní školy. Zúčastnilo se jí více než tři sta odborníků z různých oblastí vzdělávacího systému (od ředitelů škol a pedagogů, zástupců státní správy a místní samosprávy a akademiků po zástupce neziskového sektoru). *“V současné době řeší školství obrovské množství problémů, my ale nemůžeme rezignovat na koncepční myšlení. Musíme přemýšlet o tom, co bude za pět nebo za deset let,”* řekl během diskusního panelu k veřejné konzultaci Luboš Zajíc, předseda Asociace ředitelů základních škol. Této diskusi se podle něj nelze vyhnout, i když bude obtížná.

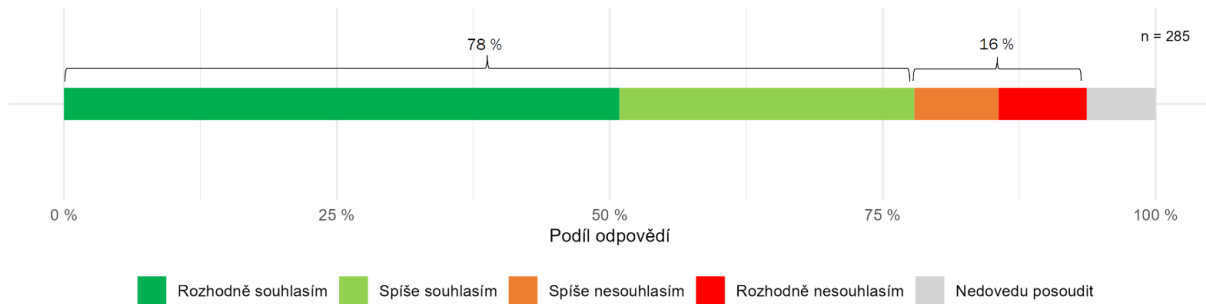
Dokument je výsledkem práce expertů organizací sdružených v Partnerství pro vzdělávání 2030+. Popisuje, co je z třeba udělat, aby bylo možné naplnit dva hlavní cíle [Strategie pro vzdělávání 2030+](#), kterými jsou:

- zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, osobní i profesní život
- snížit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální potenciál rozvoje dětí, žáků a studentů

Dokument předkládá Partnerství 2030+ k posouzení tři roky poté, co se Strategie pro vzdělávání 2030+ začala uskutečňovat a řada přijatých opatření začíná získávat jasné obrysy. *„Na základě našich znalostí o tom, jak se vyvíjí státní Strategie pro vzdělávání 2030+, se domníváme, že opatření, která jsou nyní naplánována, jsou krokem správným směrem, ale k naplnění ambiciózních cílů strategie pravděpodobně nebudou stačit, je třeba jít dál,”* říká Vladimír Srb, vedoucí autorského týmu, který Návrh připravil.

Partnerství pro vzdělávání 2030+ v Návrhu upozorňuje, že vzdělávací systém tak, jak je v současné době nastaven, neumožňuje efektivně, spravedlivě a hospodárně podporovat kvalitu učení dětí a žáků ve všech mateřských a základních školách. Pokud mají mít již do roku 2030 všechny děti přístup ke kvalitnímu vzdělání, je třeba pro to co nejrychleji vytvořit podmínky. Tou základní je z pohledu Návrhu předloženého Partnerstvím pro vzdělávání 2030+ **zavedení nové instituce, která by nesla odpovědnost za kvalitu vzdělávání ve všech mateřských a základních školách na svém území a plnila by roli místní školské správy**. Výsledky 1. kola veřejné konzultace potvrdily, že odborná veřejnost tento názor s velkou převahou sdílí:

Souhlasíte s tvrzením, že je ve veřejném zájmu, aby byla takto zaměřená instituce vytvořena v ČR do roku 2030?

Zdroj: Technologické centrum Praha, [prezentace](#) výsledků veřejné konzultace.

78 % respondentů je přesvědčeno, že je ve veřejném zájmu, aby takto zaměřená instituce byla v ČR vytvořena do roku 2030.

82 % podpory má tento návrh mezi řediteli základních škol, kteří se veřejné konzultace zúčastnili.

Tato nová instituce by měla převzít odpovědnost především za to, aby ředitelé a ředitelky škol měli čas a podmínky pro to, co je jejich stěžejním úkolem – a to pedagogické vedení svých škol, které by umožnilo zlepšovat kvalitu vzdělávání našich dětí. „Dokud budou ředitelé škol věnovat svůj čas místo pedagogickému vedení školy správě školních budov nebo jídelen, plýtváme jejich nenahraditelným odborným potenciálem,“ dodal k tomu Vladimír Srb. A myslí si to i respondenti veřejné konzultace:

- 65 % respondentů je přesvědčeno, že v rámci Strategie 2030+ nejsou zajištěny podmínky, které umožní ředitelům škol věnovat většinu svého času pedagogickému vedení své školy
- 64 % respondentů se domnívá, že ve Strategii 2030+ nejsou vytvořeny podmínky pro hospodárné zajištění nepedagogických činností škol

„Jako učitelka z terénu potřebuji podporu pedagogického lídra, abych se možná já sama jednou mohla pedagogickým lídrem stát. V tomto Návrhu vidím příležitost k podpoře škol, o které léta víme, že je zoufale malá, ale léta s tím nic neděláme,“ řekla během diskusního panelu na konferenci v Poslanecké sněmovně předsedkyně Učitelské platformy Petra Mazancová.

Jak by měla instituce místní školské správy vypadat, aby skutečně podporovala zlepšování učení dětí a žáků ve školách? Co by měla zajišťovat a jaké místo by měla v rámci veřejné správy zaujímat? Potřebné parametry instituce jsou v návrhu rozpracovány do 26 bodů. Mezi nejdůležitější z nich patří tyto:

Navržená instituce místní školské správy:

- Pokrývá celé území České republiky, všechny mateřské a základní školy.
- Kopíruje hranice správních obvodů obcí s rozšířenou působností.

- Stará se o 5 000 až 20 000 dětí a žáků.
- Má 16 až 20 úvazků na průměrně velké ORP. Z toho minimálně 25 % úvazků je určeno pro územní pedagogické leadery (metodiky).
- Má rozpočet 2,5 – 3 % z celkových nákladů na provoz škol.
- Má pravomoc k ředitelům škol, která zahrnuje jejich přípravu, výběr, rozvoj nebo hodnocení.
- Vytváří a garantuje podmínky nutné k tomu, aby ředitelé škol věnovali 50 – 80 % času pedagogickému vedení školy.
- Správu majetku obcí vykonávají obce jednotlivě nebo kolektivně prostřednictvím dobrovolného svazku obcí. Obce mohou delegovat tuto odpovědnost na instituci, nikoli na ředitele jednotlivých škol.
- Základní verze provozu instituce nevyžaduje navýšení státního rozpočtu, podstatná část prostředků se uvolní hospodárnějším zajištěním nepedagogických služeb.

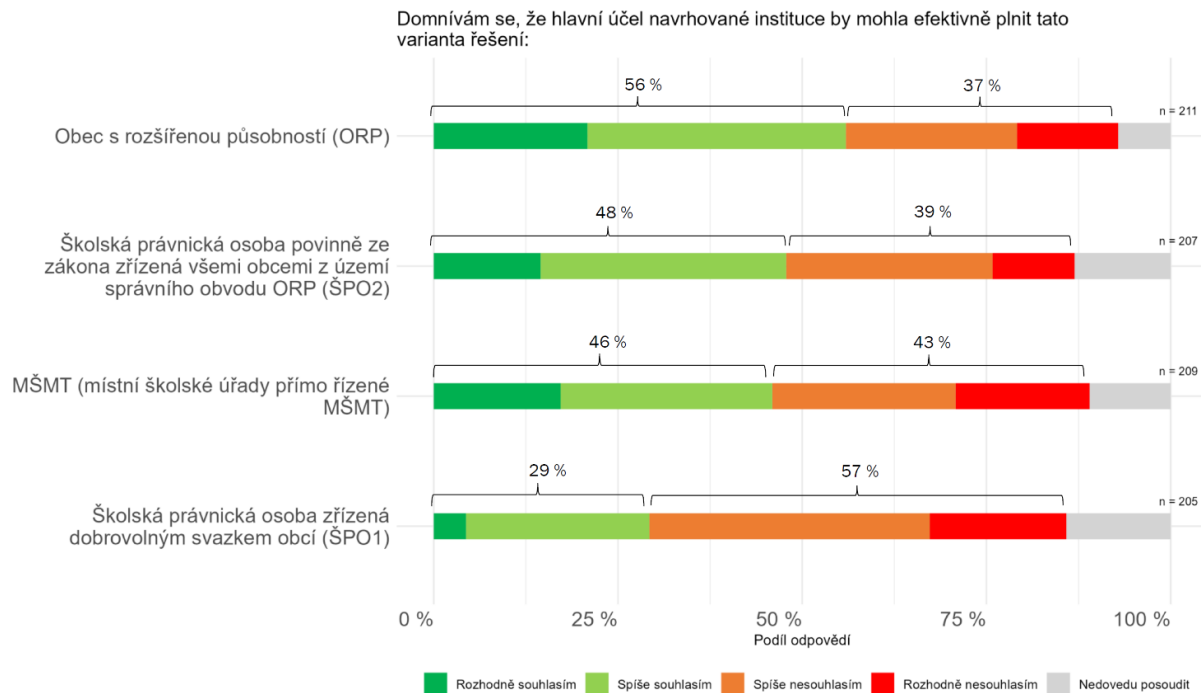
Vladimír Srb k tomu dodává: *“Studie Vysoké školy ekonomické v Praze ukazuje, že činnost takové instituce bude maximálně hospodárná tehdy, pokud se bude starat o školy s celkovým počtem 5000 žáků nebo více. Plošná působnost instituce by vedla k uvolnění 2 miliard korun ročně, které by byly využity na činnost této instituce a jejího odborného personálu”.*

Jakou konkrétní právní formu by mohla instituce mít? Návrh Partnerství pro vzdělávání 2030+ předkládá čtyři varianty, jak by bylo možné nově vznikající instituci právně zakotvit v rámci veřejné správy:

1. Obec s rozšířenou působností
2. Školská právnická osoba zřizovaná dobrovolným svazkem obcí
3. Školská právnická osoba zřizovaná povinně všemi obcemi z daného území
4. Místní školské úřady přímo řízené MŠMT

“Tyto modely vycházejí z analýzy českého právního prostředí. V rámci konzultace jsme zjišťovali, jak tyto varianty hodnotí odborná veřejnost. Každá varianta má své výhody a současně i svá rizika, které je nutné pojmenovat,” okomentoval možné podoby budoucí instituce místní školské správy Vladimír Srb.

Jedna z otázek veřejné konzultace zjišťovala názory respondentů na to, jak efektivně by mohly jednotlivé varianty plnit účel navrhované instituce. Získali jsme tyto výsledky:

Zdroj: Technologické centrum Praha, [prezentace](#) výsledků veřejné konzultace.

56% respondentů hodnotilo jako efektivní variantu **obec s rozšířenou působností** (pozitiva: jde o zavedenou infrastrukturu s navázanými vztahy v území, negativa: rozdíly v kvalitě a odbornosti zaměstnanců ORP, nedostatečné personální kapacity a obava z upřednostňování politických zájmů ORP)

48% respondentů hodnotilo jako efektivní variantu **školskou právnickou osobu, která by byla zřizována povinně ze zákona zřízením všemi obcemi z daného území** (pozitiva: zapojení všech zřizovatelů, možnost nastavení parametrů, jednotné řešení pro všechny, negativa: náklady, obavy z prosazování politického vlivu i z toho, že instituce bude „zbytečným mezistupněm“)

46% respondentů hodnotilo jako efektivní variantu **místní školské úřady MŠMT** (pozitiva: jednotnost, přímé řízení a nezávislost na místní politice, negativa: přílišná centralizace a byrokracie, malá citlivost k místní potřebě, odpor místních aktérů)

29% respondentů hodnotilo jako efektivní variantu **školskou právnickou osobu, která by byla zřizována dobrovolným svazkem obcí** (pozitiva: důraz na spolupráci a místní potřeby, nezávislost a flexibilita, negativa: ne všechny obce by byly zapojeny, náročné na koordinaci, závislé na politické vůli, složité nastavování, nedostatek zkušeností nebo obavy z chaosu)

Veřejná konzultace probíhá ve dvou kolech. 1. kolo určené pro individuální experty, jehož výsledky nyní předkládáme, bylo ukončeno 23. října. V současnosti probíhá 2. kolo veřejné konzultace, ve kterém k Návrhu na posílení systému vedení a podpory mateřských a základních škol v ČR dávají své oficiální stanovisko instituce a organizace, které se zabývají tématy vzdělávací politiky a veřejné správy. 2. kolo konzultace bude ukončeno 4. 12. 2023 a výsledky budou zveřejněny v závěrečné zprávě 10. 1. 2024.

Zdroje pro editory:

Prezentace výsledků 1. kola veřejné konzultace, Technologické centrum Akademie věd [zde](#).

Záznam odborné konference Jak nastavit odpovědnost za kvalitu vzdělávání v mateřských a základních školách v ČR k zahájení veřejné konzultace [zde](#), [program](#) a odkazy na záznam jednotlivých přednášek [zde](#).

Studie Společenství obcí: potenciální úspory z rozsahu a dopad na snížení administrativní zátěže ředitelů škol (připravena ve spolupráci s Vysokou školou ekonomickou Praha) [zde](#).

Studie Role zřizovatele školy v zemích s vynikajícími vzdělávacími výsledky a rovnými šancemi (připravena ve spolupráce s PAQ Research) [zde](#).

Studie Systémy přípravy, vzdělávání a podpory ředitelů škol ve vybraných zemích [zde](#).

Wellbeing ve vzdělávání – Analýza vybraných zahraničních vzdělávacích systémů [zde](#).

Výstupy z přípravných online odborných konferencí (záznamy, prezentace, doporučení odborné literatury) [zde](#).

Kontakt pro média:

Radka Hrdinová, radka.hrdinova@partnerstvi2030.cz, 603 177 791